

SÝNINGAR

HVAD ER LÍF OG LIST?

1.

kynningarrit Sýningarsalarins

SÝNINGATAL SALARINS

BYLTING OG ÞRÓUN
Í EVRÓPSKRI MYNDLIST

EFTIR

GUNNAR S. MAGNÚSSON

KERAMIK

EFTIR

ODD ÓLAFSSON

SÝNINGARSALURINN

EFTIR

VALTÝ PÉTURSSON

SÁLURINN

ngarsalurinn hóf starfsemi sína sunnudaginn 28. apríl 1957 með sam-
ngum í listiðnaðar- og myndlistardeild að viðstöddum menntamálaráð-
a hr. Gylfa Þ. Gíslasyni og fjölda annarra gesta.
nkvæmdastjóri Sýningarsalarins, frú Sigríður Kristín Davíðsdóttir,
paði gesti og opnaði salinn. Hún mælti á þessa leið:

virtu gestir. Ég vil byrja með því að bjóða ykkur öll velkomin. Það er
vor að þessi staður megi verða til menningarauka — staður þar sem
ur og listaverk mætast — og að slíkt megi efla jafnt skapendur og skoð-
ir myndlistarinnar, sem og listiðnaðarins.

il hér með þakka öllum þeim sem sýnt hafa þessu uppátæki skilning,
ilja og fyrirgreiðslu. Þyki þeim vel hafa til tekizt, ánægju- og menningar-
að, þá mega þeir fyrst og fremst þakka sjálfum sér það.

ndingu, kjörorð salarins verður ekki allt fyrir viðskiptavininn, heldur þetta: Við mælum með og
um þessa hluti og verk vegna þess að við álitum að þau séu góð, fögur og sönn, þ. e. a. s. ekta.
i andi þessara orða ætíð ríkja yfir salnum.

með segi ég Sýningarsalinn opinn öllum gestum.

INGARSALURINN er fyrst og fremst stofnaður til þess að reyna að safna saman á einn stað því
sta og bezta sem skapað er á hverjum tíma af íslenskri myndlist og listiðnaði. En það er gert til
að örfa einstaklingana til að skoða og kaupa sér fagra muni og listaverk. Þannig hyggst salurinn
þa bezt fyrir daglegu sambandi fólks við listaverk.

STA SAMSYNING SÝNINGARSALARINS var þannig:

ndlistardeild var sýning á verkum eftir myndhöggvarana Ásmund Sveinsson og Sigurjón Ólafs-
— málarana Ásgrím Jónsson, Kristínu Jónsdóttur, Svavar Guðnason, Valtý Pétursson og Þorvald
ason.

tiðnaðardeild sýndi Ásgerður Ester Búadóttir myndvafnað, Barbara Árnason myndskerm og
ur, Jóhannes Jóhannesson smeltihálsmen og öskubakka. Sigrún Jónsdóttir sýndi batíkskerm,
ur og klæðnað, Sigrún Gunnlaugsdóttir smeltieyrnalokka og hálsfestar, Sigríður Björnsdóttir og
ur hennar svisslendingurinn diter rot skartgripi, hringi, armbönd, eyrnalokka, gert úr íbenholti,
inium og íslenskum steini. Valur Fannar sýndi eyrnalokka úr íbenholti og silfri.

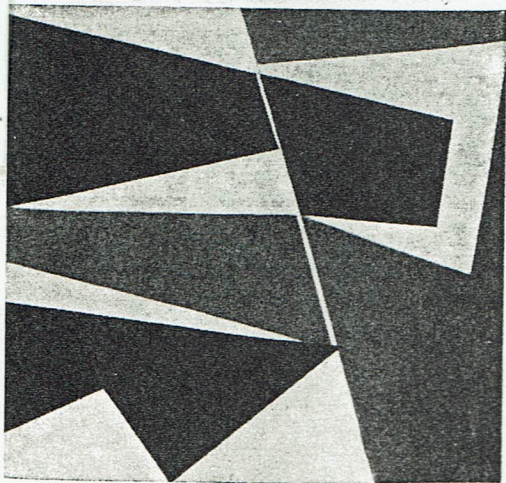
dór Hjálmarsson húgagnaarkitekt sýndi HH-stólinn og bræðurnir Jón
uðmundur Benediktssynir sófaborð og stóla úr tekkviði.

sýndi keramik eftir Ragnar Kjartansson.

IL KVARAN hélt fyrstu einkasýninguna í salnum dagana 11.—23. maí.
var þriðja sjálfstæða málverkasýning hans. Hann sýndi 19 vatnslita-
che- og klippmyndir.

AMSÝNING SALARINS var opnuð laugardaginn 25. maí. Þar sýndu
myndir bræðurnir Jón og Guðmundur Benediktssynir, en málverk Haf-
n Austmann, Hjörleifur Sigurðsson, Hörður Ágústsson og Kjartan Guð-
son. Þessari sýningu lauk 5. júní.

ðiðnaðardeild var ný uppsetning. Barbara Árnason sýndi veggteppi, nýj-
yndskerm og mottur; Bergþóra Elva Zebetz skartgripi gerða úr kávi;
nnes Jóhannesson smeltidiska; Sigrún Gunnlaugsdóttir smeltihárpenn-
g Sigríður Björnsdóttir og svisslendingurinn diter rot sýndu skartgripi.
ar ný uppsetning á Funa-keramik eftir Ragnar Kjartansson.

HVERFISGÖTU 8—10

Bylting og þ

Bylting hefur fram farið í evrópskri myndlist eins
í dag er talað um þrjú megin þróunarstig eða sjón-
hið konkreta. Abstrakt myndlist er upplausnar- og
frá upphafi myndlistar til myndlistar vorra daga er
stöðu við hina abströktu myndlist. Abstrakt og k-
Eftir öllum táknum einkennist megin þróun myndl-
unin einkennist heldur af tjáandi uppbyggingu því
hins konkreta myndlistarháttar.

Í dag er mjög talað um leit til innstu og yztu takm-
meir orsakasamhengið sem og staða mannsins í ve-
fyrst og fremst á sálarlífi mannsins. Miðað er meir
Rætt og ritað er meir nú en fyrr um listrænt, menn-
Myndlistarmennirnir vinna yfirleitt þannig að þei-
listar en leita síðan persónulegra tjáningaaðferða.
arra spegla markvissa uppbyggingu. Þeir skapa my-

Við höfum þegar í dag nokkurt yfirlit yfir hin miklu
myndlist á fyrri helmingi 20. aldar úti í Evrópu. Við
þær saman hverja við aða og til þess að líta á þær se-

Myndlist 20. aldar er í heild ólík og andstæð list a-
nútimamyndlist eru ekki aðeins ismar (stílar og st-
það að í isma eftir isma hafa myndlistarmennirnir
skapa skynmyndir sínar af margbreytilegu yfirborð-
segja, þeir hafa horfið frá því að nota tjáningartæk-
ytri náttúru. Þeir nota þess í stað tjáningartækin í
inn á fætur öðrum sýnir og sannar þetta.

Þróun nútimamyndlistar hefur legið í þveröfuga átt-
inu og stefnu öfugþróunar þeirrar sem var nær al-
undir síðustu aldamót.

BRAGI ÁSGEIRSSON opnaði laugardaginn 8. júní þriðju sjálfstæðu mál-
verkasýningu sína og stóð hún til 23. júní. Á sýningunni voru 19 málverk
auk þess grafík og teikningar við kvæðið Áfanga eftir Jón Helgason.

3. SAMSYNING SÝNINGARSALARINS var opnuð miðvikudaginn 25. júní.
Þremmingarnir Benedikt Gunnarsson, Eiríkur Smith og Guðmunda
Andrésdóttir sýndu þar málverk sín. Þeirri sýningu lauk laugard. 7. júlí.

1. MYNDLISTARMARKAÐUR Sýningarsalarins var opnaður mánudaginn
8. júlí kl. 10 f. h. Þetta var nýr þáttur í starfsemi Sýningarsalarins, gerður
til þess að auðvelda ferðamönnum og bæjarbúum að sjá og eignast myndir
af viðráðanlegri stærð og verði. Hann var opinn daglega til 1. ágúst.

VALENTÍN CRIADO, bandarískur listmálari, sýndi myndir sínar, gouache-
og olíumálverk 8.—21. ágúst.

JUNZO KAWAMURA, japanskur listmálari, sýndi málverk 23.—30. ágúst.

JÓN ENGILBERTS hélt sýningu á grafík, vatnslita- og olíumálverkum dag-
ana 31. ágúst til 11. september.

Á 5. SAMSYNINGU Sýningarsalarins sýndu Nína Tryggvadóttir, Þorvaldur
Skúlason og Valtýr Pétursson dagana 12.—26. september. Nína og Þorvald-
ur sýndu olíumálverk, en Valtýr mósaik gerða úr íslenskum steinum.

JÓHANNES JÓHANNESSON hélt sýningu 27. sept. til 10. okt. á olíu- og
vatnslitamyndum.

KRISTJÁN DAVÍÐSSON sýndi 16.—25. okt. teikningar, lakk- og olíumál-
verk.

BAT-YOSEF (kona Guðmundar Guðmundssonar Ferro) sýndi dagana 27.
okt. til 7. nóv. Aðalræðism. Ísraels, hr. Sigurgeir Sigurjónsson, opnaði sýn-
inguna.

Þróun í evrópskrí myndlist

og kunnugt er og áhrif hennar eru yfirgæfandi víðast hvar í heiminum. Því mið í sambandi við myndlist, hið náttúralíska, þá það abstrakta og það nýjasta ástíð hinna svokölluðu naturalísku myndlistar. En öll myndlist svo að segja abstrakt að einhverju marki. Hin konkréta myndlist varð til uppúr og í andrúndret myndlist eru því hinar mestu andstæður í heildarþróun myndlistarinnar. Árinna í dag ekki af leit að nýjum hætti að mála á, það er runnið skeið. Þróun myndlistarmennirnir eru önnur kafnir við að kanna tjáningarmöguleika

na veruleikans. Oss er að skiljast enn meikannum. Myndlistin er grundvölluð dag við manninn, manninn allan, varlegt og þjóðfélagslegt gildi lista. Meinkna sér þróun evrópskrar myndlistar sumra spegla óvissuna, verk annarra til nýs og betri heims.

abrot og hinar óreglulegu tilraunir í myndum að komast í aðstöðu til að bera saman við í heildarþróun myndlistarinnar.

Myndlistin á undan. Einkennandi fyrir myndlist (sem fram hafa komið, heldur fram) frá því að eftirlíkja og endurteikna til listtjáningar. Það er að myndlist til þess að líkja eftir svonefndri mynd til listtjáningar. Hver ism-

listastefnur á endurreisnartímabilinu í evrópskrí myndlist allt fram

Þáttaskilin eru oftast kennd við hina frægu sýningu í Salong des Refusés í París árið 1863. Því um þær mundir skildu hinir frjálslyndu listamenn sig frá hinum afturhaldssömu, venjubundnu, akademísku listamönnum og tóku að athuga fyrirmyndina og listaveikið með eigin augum. Hugmyndalega rekja sumir menn þessa þróun aftur til frönsku byltingarinnar 1789. Þó eru þáttaskilin talin hin skörpustu eftir 1900, því á árunum 1907—1920 byrja Kandinsky, Malevitsch, Mondrian, Picasso, Herbin, Juan Gris o. fl. að mála abstrakt og síðar konkret.

Þróunin frá vélrænum naturalisma og hinum staðnaða akademisma til naturalisma og síðar impretionisminn, neo-impretionisminn, expretionisminn, til koma kúbisma, abstrakt og konkretisma, ásamt mörgum öðrum samtíma hreyfingum í evrópskrí myndlist er athyglisverð og lærdómsrík myndlistarþróun. Sögulegt samhengi þessarar þróunar, ýmsar orsakir og afleiðingar hafa verið hugleiddar og raktar af þekkingu og skarpleik af ýmsum ágætum mönnum.

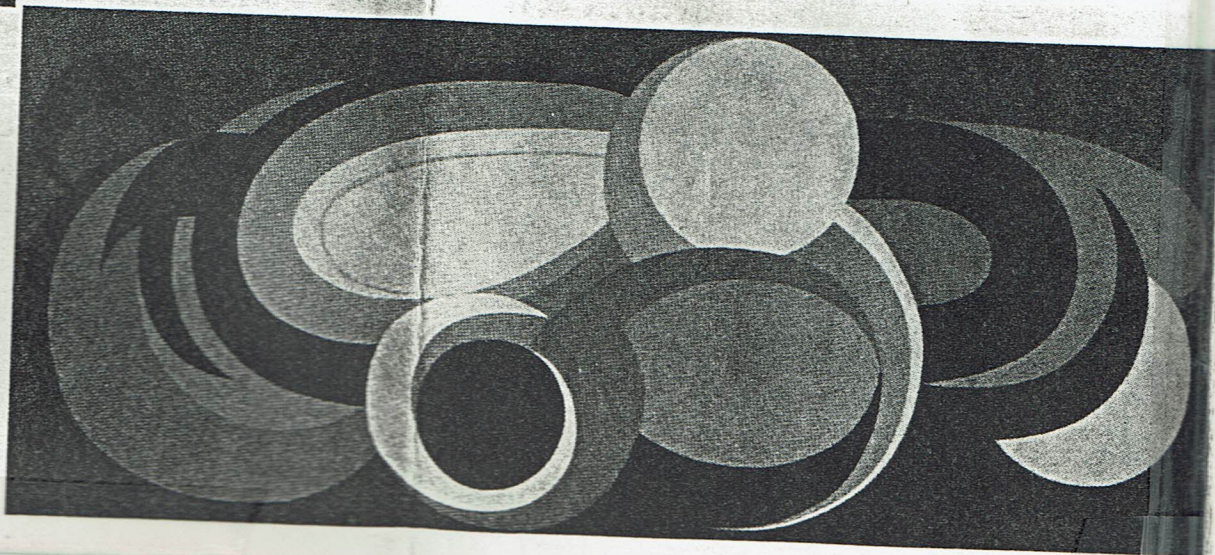
Hið náttúruæftirlíkjandi málverk átti sitt blómaskeið á Ítalíu. Þar var m. a. uppgötvuð aðferðin til þess að endurskapa þriðju fjarvíddina á tveggja fjarvídða fleti (sentralperspektívið). Þetta var á endurreisnartímabilinu og var þá í andstöðu við hina viðurkenndu innhverfu og sérteknu táknlist miðaldarkirkjunnar. En á endurreisnartímabilinu vildu menn kanna og nema ytri víddir í sem flestum myndum. Þeir tóku því í auknum mæli að líkja eftir ytri náttúru á myndfleti með línunum, formunum og litum. Málverkið varð nú úthverf táknlist.

Í dag höfum við þar á móti hreint myndlistrænan tjáningarhátt, hinn konkréta, í málalísi, línur, form og liti sem slíkt á fleti. Nútímamyndlistarmenn leggja áherslu á frum-eigindir tjáningartækjanna og myndlistræna samsetningu þeirra, til þess að tjá vitundarlífið sem og djúp sálarlífsins, þ. e. a. s. hin andlegu verðmæti mannsins. Háttur þessi er grundvallaður á skyni voru á sálarlífi mannsins sem og hæfni eða eigindum þess efnis sem úr er skapað til þess að hrífa og tjá manninn. Þetta stig er merkasta og hin mesta rifting sem um getur í þróun myndlistarinnar endabótt miðað sé við myndlistir allra þekktra fornsöguskeiða.

Í þróun myndlistarinnar er þessi tækniþróun og hinn andlegi grundvöllur hennar það sem skiptir einna mestu máli að skynja og skilja í sambandi við myndlist í dag. Og þessi þróun þýðir enganveginn sama og að hafnað sé notkun áhrifa frá hinum raunskynjaða heimi (náttúrunni) sem vaka til listsköpunar. Heldur er einfaldlega hafnað að nota tjáningatækin til þess að líkja eftir skynmynd af hlutveruleikanum (ytramótívinu) til listtjáningar, þar sem það er staðreynd að línur, form og litir eru nægjanleg, frjórri og fullkomnari tæki til sköpunar myndlistrænnar tjáningarheildar. Heildar sem getur hrífið og tjáð alla sálarhörpu mannsins — það sem verkin spegla og tjá er ekki alltaf eins augljóst né samstillt ekki frekar en mennirnir sem þau skópu.

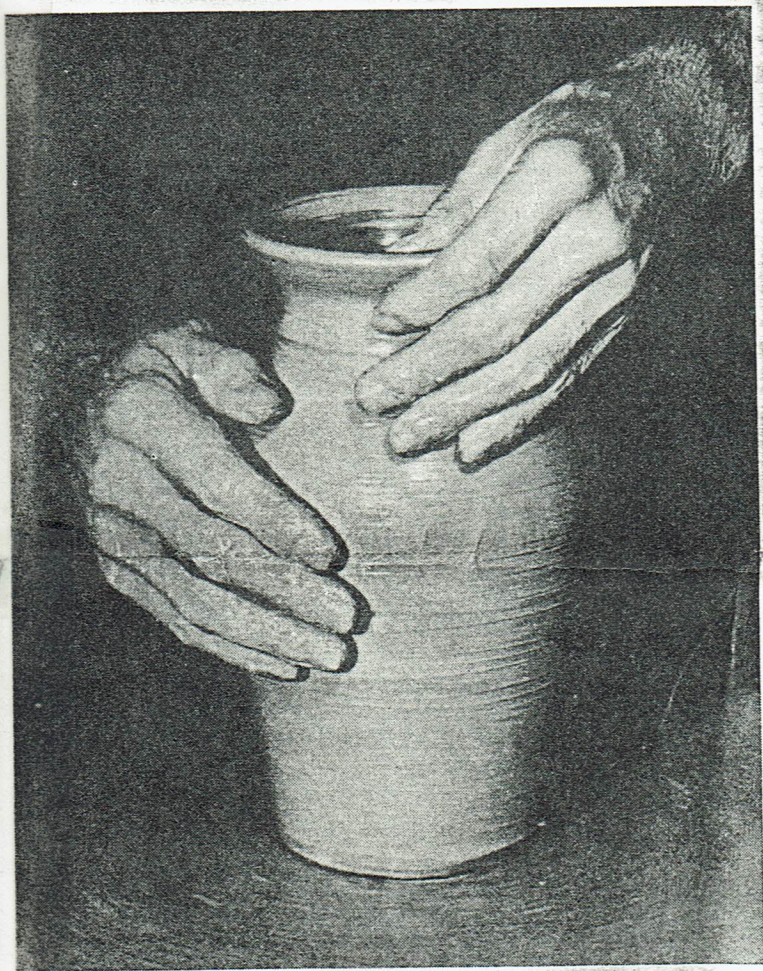
Flórenz, júlí—ágúst 1956.

Gunnar S. Magnússon.

KERAMIK

Það má undarlegt heita, að ekki hafa verið gerðir leirmunir hér á landi, fyrr en nú á síðustu áratugum. Í landinu er gnótt af brennsluhæfum leir við hverfi og laugar, sem legið hefur ónotaður öldum saman, þrátt fyrir að önnur hentugri efni eru ekki fyrir hendi, en búsaðöld flest gerð af tré. Því undarlegra er þetta þar sem landnemar fluttu hingað með sér mikið af krukkum og skálum úr brenndum leir, sem ekki er óeðlilegt, því vitað er, að á Norður-

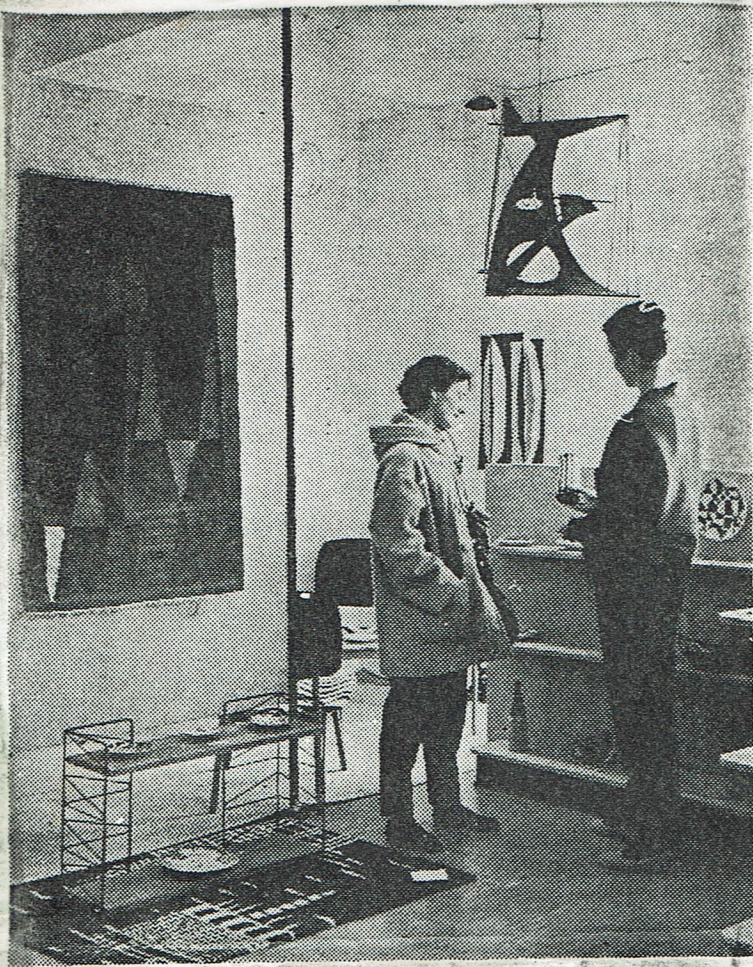
löndum hefur leir verið brenndur allt síðan á bronsöld og notaður til ílátagerðar, og hinir fyrstu Íslendingar hafa eflaust þekkt til leirbrennslu, þótt þeir hafi ekki notfært sér hana í hinum nýju heimkynnum sínum. Keramikgerð er æfafornt listiðnaður sem litlum breytingum hefur tekið síðan fyrsta skálin var rennd. Aðferðin er enn sú sama, leirkerasmiðurinn fer næmum höndum sínum um deigan leirinn á renniskífunni, sem formast úr ólöglegri leirhrúgu í fagurlagað ker eða skál. Þótt keramikgerð hafi upphaflega verið iðkuð í hagnýtum tilgangi eingöngu fór snemma að bera á, að fegurðardýrkun manna og þörf á hagnýtum hlutum fór saman. Snemma fóru leirkerasmiðir að lita muni sína og gera þá þannig úr garði að þeir væru ekki síður hæfir til skrauts, sem

sjálfstæð listaverk, heldur en til að sýra í þeim mjólk eða éta ú þeim graut. Keramikgerð hefur öðrum iðngreinum fremur skilyrði til að verða listiðnaður þar sem hún sameinar bæði form og liti. Á síðari árum hafa verið fundnir upp nýir litir sem þol brennsluna vel og einnig er nú hægt að brenna glerjung á leirin sem gerir hann enn fallegri og endingarbetri. Nýjasta aðferðin og jafnframt sú vandamesta til að lita keramik er svonefnd Majolika aðferð. Ragnar Kjartansson, sem lengi hefur unnið hjá Funa, hefur lært þessa aðferð og unnið mikið með henni hin síðari ár. Bætur verk Ragnars það með sér að hann er bæði vandvirkur og mikið hæfur listamaður á sínu sviði, enda er hann löngu þekktur fyrir verk sín, hafa þau verið á sýningum hér heima og erlendis. Hafið hefur nýlega stofnað leirbrennslu, þar sem framleiddir verða eigöngu listrænir og um leið hagnýtir keramikmunir, í stærri stíl. Áður hefur verið hér á landi. Er í ráði að gera þessa vöru útbreiddari hér og jafnframt að framleiða til útflutnings, er það vel því hliðgenga áreiðanlega miklir möguleikar ónotaðir. Keramik ryður nú æ meira til rúms sem skreytilist, ekki aðeins sem einstæðir leirmunir heldur til að skreyta aðra hluti. Til dæmis hefur keramik mikla möguleika í sambandi við byggingarlist, þar sem skreyta með því veggum bæði utan húss og innan, er hægt að gera þetta mjög margbreytilegan hátt. Keramik er jafnhagkvæmt til þess hluta bæði í verzlunum, veitingahúsum og íbúðarhúsum. Áfo Ragnars er að starfa að þessu með beztu listamönnum hér á landi til að gera þessa hluti svo vel úr garði sem kostur er á.

O. Ól.

Ljósm. Andrés Kolbeinsson.

Sýningarsalurinn

Nýtt sýningarfyrirtæki hefur verið stofnað í húsakynnum Alþýðuhússins við Hverfisgötu. Þar er vistlegt, og öllu haganlega fyrir komið til sýningar á listiðnaði og myndlist. Nú hefur fyrsta sýning þessa fyrirtækis verið opnuð og starfsemi sýningarsalarins hafin.

Okkar ágætu höfuðborg, Reykjavík, hefur vantað stað sem þennan, þar sem listiðnaður og myndlist er til sýnis og sölu þeim, sem áhuga hafa á að eignast slíka hluti. Salurinn gefur einnig bænum svip þeirrar borgar, þar sem unnið er að list, engu síður en að hinum víðtæku framkvæmdum, sem vekja athygli ferðamannsins og aðdáun þeirra, er skilja fæðingarhríðir Reykjavíkur. Ég fagna því að alhug, að nú hefur tekizt að hrinda í framkvæmd þessari tilraun til listverzlunar, þar sem almenningi gefst tækifæri til að kynnst því, sem listamenn og listiðnaðarmenn bæjarins hafast að. Þótt starf þetta sé hafið, er saga þess ekki öll. Nú kemur til kasta þeirra, er eignast vilja hlutdeild í því, að listverzlun og sýningar-

skáli sem þessi geti starfað og stutt að listkynningu, sem getur orðið mikill þáttur í menningarlífi Reykjavíkur.

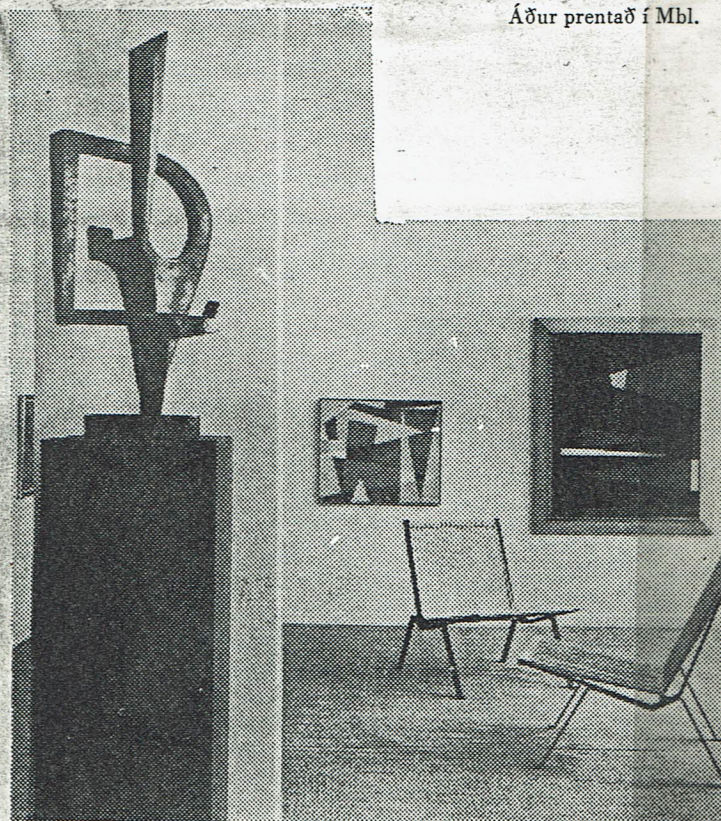
Það hefur löngum verið þörf á sýningarsal, þar sem listamenn geta sýnt verk sín, án þess að þurfa að sýna margra ára vinnu í senn. Hér býðst nú nægilega rúmgóður salur til að hægt sé að koma fyrir snotrum og skemmtilegum sýningum, sem hvorki ættu að verða of umfangsmiklar fyrir listamennina né heldur gefa ófullnægjandi heildarmynd af verkum þeirra.

Sú sýning, sem fyrst hefur verið opnuð í Sýningarsalnum við Hverfisgötu, er með fádæmum skemmtileg og margþætt. Þar gefur ur að líta gott sýnishorn af myndlist og höggmyndum, og er öllu vel fyrir komið og nýtur sín vel. Listiðnaðurinn er fjölbreyttur og hver hlutur valinn. Þar eru margir girnilegir hlutir til eignar á verði, sem mjög er í hóf stillt. Vonandi verður þess ekki langt að biða, að þeir, sem eignast vilja listiðnað og yndi hafa af fögrum hlutum, verði þess áskynja, að hér eru tækifærin, og um leið er stuðlað að starfsemi, sem er ómissandi í hverjum þeim stað, er vill geta sagt með sanni, að listmenning sé snar þáttur í daglega lífinu, en íslenska þjóðin hefur oftsinnis sannað, að með henni býr skapandi máttur og sterk þjóðleg menning.

Ég skal ekki lengja þetta mál með upptalningum á sýnendum og sérstökum verkum, en að lokum vil ég aðeins fullyrða, að sú sýning, er hér um ræðir, er þannig gerð, að þar er ánægjulegt fyrir alla að koma, og þar eru góð tækifæri til að eignast ýmislegt listmuna, er til ánægju má verða í eigu hvers manns.

Valtýr Pétursson.

Áður prentað í Mbl.

19. apríl — 1. maí myndlistasýning.
 Ásgerður Ester Búadóttir og Benedikt
 Gunnarsson sýna myndvefnað og glermálverk.

Sýningarsalurinn vill vekja athygli yðar á,
 að í salnum eru stöðugt sölusýningar
 á myndlist og listiðnaði.

Aðgangur að myndlistardeild er 10 kr.,
 en ókeypis að listiðnaðardeild.

Í salnum eru einnig til sölu málverk
 eftir þá listmálara sem sýnt hafa þar.

Á sýningum í salnum er gott tækifæri til þess
 að fylgjast með íslenskri myndlist og listiðnaði.

Í Sýningarsalnum er tilvalið tækifæri
 til þess að velja góðar gjafir.

Sýningarsalurinn er opin allan dag
 frá kl. 2—10 e. h.,

BJARNI JÓNSSON, ungur maður, hélt sína fyrstu sjálfstæðu sýningu í
 salnum dagana 8.—20. nóv.

GUÐRÚN SVAVA og JÓN B. JÓNASSON sýndu saman málverk sín dag-
 ana 22. nóv. til 1. des.

KRISTJÁN SIGURÐSSON, f. 1892, hélt sýna fyrstu sjálfstæðu málverka-
 sýningu dagana 2.—11. desember.

2. MYNDLISTARMARKAÐUR SÝNINGARSALARINS var haldinn í des-
 ember. Þar sýndu tveir myndhöggvarar og tólf mállarar verk sín.
 Nýr þáttur í starfsemi salarins kom fram um áramót. Það var sýning á eftir-
 prentunum eftir erlenda listamenn.

14. janúar var opnuð í Sýningarsalnum sýning á vatnslitamyndum og teikn-
 ingum eftir kínversk-bandaríska listmálarann Dong Kingman. Sýningin var
 á vegum Concoran listasafnsins í Washington og upplýsingaþjónustu Banda-
 ríkjanna. Sýningunni lauk 27. janúar.

MAGNÚS PÁLSSON og SIGFÚS HALLDÓRSSON héldu fyrstu leiktjald-
 sýninguna, sem haldin hefur verið hér á landi, 30. janúar til 13. febrúar. Þeir
 sýndu drög og líkón af leiksviðum sem og búningateikningar o. fl., er að
 þessu lítur. Skýlt er hér að geta þess að Sigfús hélt sýningu á málverkum og
 drögum að leiktjöldum í listamannaskálanum 1947.

EIRÍKUR SMITH hélt sýningu 16. febrúar til 3. marz á rípólín- og gouache-
 málverkum.

16.—27. marz var sýning á málverkum bandaríska listmálarans Nat Greene
 á vegum Arts Exhibition Corporation í New York.

ANTON ROOSKENS hélt sýningu á gouache- og olíumálverkum 30. marz
 til 15. apríl. Dr. H. C. Cassens sendiráðsfulltrúi opnaði hana, en hann hafði
 haft milligöngu með sýninguna.

Í listiðnaðardeild koma fram nær daglega nýir munir sem eru til sýnis og
 sölu. Nú er þar ný uppsetning á Funa keramik. Barbara Árnason sýnir mynd-
 skerm, mottur og veggteppi, Sigrún Jónsdóttir batik-dúka, Sigurður Haralds-
 son hálsmen úr silfri, Ulrike Balz þýsk listiðnaðarkona sýnir hálsmen, eyrna-
 lokka og hringi smíðaða úr silfri.

ÁSGERÐUR ESTER BÚADÓTTIR og BENEDIKT GUNNARSSON opn-
 uðu sýningu 19. apríl s.l. á myndvefnaði og glermálverkum. Ásgerður sýnir
 10 myndvefi, en Benedikt 26 glermálverk.

